

La semàntica de la independència

written by Josep M. Vinyes | 16 de gener de 2016

Nous invents, nous usos, nous costums menen a la creació de noves paraules i de nous significats. El català, com qualsevol altra llengua viva del món, genera, constantment, neologismes. I, no amb una certa irònia, podem constatar com el procés d'independència de Catalunya ha menat que aquesta capacitat de creació hagi experimentat un creixement espectacular. El que dèiem, nous usos, nous costums... Alegrem-nos-en, la llengua està ben viva!

Però anem a pams, què és un neologisme? Un neologisme és una unitat lèxica nova, formalment o semànticament, creada en una llengua per les pròpies regles de formació de mots o manllevada a una altra llengua.

El recull següent de termes al voltant de la independència pretén ser una aportació a fi que es vagin clarificant i assentant els conceptes. I, sobretot, el recull pretén advertir a la ciutadania que hem de tenir molt present que la utilització d'un terme o un altre per part dels polítics o dels mitjans no és aleatòria. Sovint hi ha tries més que calculades i planificades a fi de de dir, però no dir, confondre i, fins i tot, enganyar.

A l'últim, fem un sentit agraïment a llengües veïnes per alguns dels manlleus que aquí es relacionen.

bilateral/bilateralitat

combinacionalitat El secretari general del Podemos, Pablo Iglesias, ha afirmat (6/2/2016) que la seva formació és la "millor garantia de la unitat d'Espanya" i ha destacat, en aquest sentit, que el seu "partit és l'únic que sí ha pogut derrotar als independentistes a Catalunya amb un concepte

basat en la diversitat i en la combinacionalitat”.

constitució

declaració d'independència. Marta Rovira diu (26/1/2016) que la declaració d'independència i les lleis fonamentals s'han d'aprovar abans de 18 mesos.

Dos dies després, en declaracions a Catalunya Ràdio, Marta Rovira diu: ‘Una cosa és la declaració d'independència i una altra, la proclamació de l'estat independent. Són dos moments en el full de ruta processalment diferenciats, que és el que explica el president Puigdemont quan diu que no proclamarem la independència d'aquí a divuit mesos. És clar, és que no ho farem, no proclamarem la independència d'aquí a divuit mesos [...]. Quan nosaltres aprovem la llei de transitorietat jurídica al parlament, dins d'aquests divuit mesos, entenem que després serem sobirans per a fer unes eleccions constituents i proclamarem l'estat independent una vegada haguem fet el referèndum constitucional.’

declaració d'intencions La portaveu del Govern Neus Munté matisa (26/1/2016) les paraules de Marta Rovira del mateix dia i passa de dir “Declaració d'Independència” en 18 mesos a “Declaració d'Intencions”.

declaració unilateral d'independència El president de Reagrupament, Ignasi Planas, ha dit (16/3/2016) que el moment clau serà quan s'aprovi l'anomenada Llei de transitorietat jurídica ja que “aquesta és l'autèntica Declaració Unilateral d'Independència (DUI)”. Per Planas, una vegada el Parlament aprovi aquesta llei ja no serà només una declaració d'intencions perquè, al ser el Parlament l'única cambra legislativa, esdevindrà amb totes les de la llei, una declaració d'independència.

deure de pactar “Canviar el dret a decidir pel deure de pactar”. Aquesta és la recepta que ha posat sobre la taula el líder del PSC, Miquel Iceta, per resoldre el conflicte

territorial a Espanya. Un cop més, en una entrevista a RNE (30/3/2016), ha defensat que la celebració d'un referèndum per canviar la Constitució és la via per evitar que el xoc amb Catalunya vagi a més. "Abans de preguntar a la gent sobre si es vol separar, primer hem de preguntar sobre un nou acord", ha sentenciat.

dret a decidir

estat La Convenció de Montevideo sobre els drets i els deures dels estats (1933) diu que un estat és un subjecte jurídic que té quatre qualificacions: una població permanent, un territori definit, un govern i la capacitat de mantenir relacions amb altres estats del món. Aquesta definició en la majoria de la jurisprudència internacional s'aplica exclusivament als estats independents.

Estat català ?

estat independent Aquesta és la definició preferible, la més clara i indiscutible, la que no presenta cap equívoc. No únicament perquè no admet discussions en l'àmbit internacional –ningú no dubtarà del significat que té–, sinó també perquè és la definició reclamada en les mobilitzacions dels darrers anys. I això, deixant de banda el reconeixement posterior per part dels altres estats. Cal recordar que hi ha estats independents que no tenen un reconeixement diplomàtic complet, entre els quals una gran potència com ara la República Popular de la Xina o països del nivell d'Israel, Corea del Sud o Armènia.

estat lliure És un concepte també molt inconcret, però no tan equívoc com 'estat propi'. El terme 'lliure' assumeix la idea que l'estat té llibertat per a decidir dins algun marge, no especificat. Però hi ha estats qualificats de lliures que no són de cap manera independents. Actualment una província sud-africana es diu simplement 'Free State' i només és una província. Puerto Rico és un 'estat lliure associat' als

Estats Units i no és independent. O hi ha l'estat lliure de Baviera, o el de Saxònia, a Alemanya que són membres de la federació i prou. Lliure, doncs, no té necessàriament, ni tan sols habitualment, el significat d'independent.

estat propi És un concepte desconegut en el pla jurídic i polític. Simplement no existeix més enllà del debat català. Ningú no sap què vol dir i té un significat extraordinàriament equívoc. Per molts catalans Espanya és el seu estat propi, per exemple.

estat sobirà És una definició usada sovint com a sinònim d'estat independent. Però té el problema que el concepte de sobirania no és un concepte que tingui un acord clar i general del que significa.

Podem diferenciar un estat sobirà d'un estat independent? Segurament sí. Podem diferenciar-ne les funcions, principalment perquè hi ha un acord general en el sentit que la sobirania pot ser transferida totalment o parcial, com fan els membres de la Unió Europea a la pròpia Unió, però la independència no: o ets independent o no ho ets. Aquest seria el punt de discrepància entre totes dues qualificacions i el que fa, en definitiva, molt preferible el concepte d'estat independent damunt de qualsevol altre.

Amb tot, cal reconèixer que, a diferència dels conceptes 'lliure' o 'propi', completament inservibles, el concepte de 'estat sobirà' segurament tendiria a ser interpretat com estat independent per la comunitat internacional. I també expressaria el xoc de legitimitats amb Espanya que insisteix que la sobirania resideix en el 'poble espanyol' entès com el conjunt de persones que ho són ara, d'espanyols.

independència

multilateral/multilateralitat En declaracions a Catalunya Ràdio, el vicepresident del Govern, Oriol Junqueras, ha afirmat que el naixement d'aquesta república "no serà fruit de

les decisions unilaterals del Govern" sinó que tindrà "forts components de multilateralitat". Junqueras ha afirmat que el naixement de la futura república catalana tampoc dependrà de la "bilateralitat" entre els governs espanyol i català i que les decisions s'hauran de prendre tenint en compte "la realitat complexa".

Procés, El

procés constituent

proclamació d'independència

proclamació efectiva "El que s'entén per proclamació efectiva serà després del referèndum de la Constitució, que no serà dins de 16 mesos, sinó que hi haurà eleccions constituents abans", i serà el Parlament i el Govern resultants d'aquests comicis els que hauran d'encarregar-se de redactar la nova Carta Magna perquè la valorin els ciutadans (Carles Puigdemont, 25 de febrer de 2016).

República catalana

unilateral/unilateralitat

unionisme/unionista

en broma: barricades, hiperventilat, lopeztenista, junquerista, masista, Hotel Majestic